Lik salezijanca prema snu o osobi s deset dijamanata

E. VIGANÒ

ZAGREB 1981.

2038

Okružnica vrhovnog poglavara

Lik salezijanca prema snu o osobi s deset dijamanata

Rim, veljača-ožujak 1981.

Naslov originala:

PROFILO DEL SALESIANO
NEL SOGNO DEL PERSONAGGIO
DAI DIECI DIAMANTI

/Lettera del Rettor Maggiore/

Izdaje: Hrvatski salezijanski
provincijalat, 41090
ZAGREB - PODSUSED,
Vinobreška 2
Odgovara: Milan LITRIĆ, provincijal
Preveo: Nikola PAVIČIĆ
Umnoženo na vlastitom ciklostilu za isključivu upotrebu članova Salezijanske družbe, svibnja 1981.

Draga braćo!

Pozivam vas, prije svega, da se uključite u proslavu i nadanja brojne braće u Španjolskoj koji, počev od 16. veljače pa kroz cijelu ovu godinu, slave stogodišnjicu presadjivanja don Boskove karizme u Španjolsku. U isto vrijeme kao i četvrta ekspedicija misionara pod kraj siječnja 1881. otputovao je iz Torina Don Giovanni Branda s još četiri subrata i jednim laikom u Andaluziju, da u Utreri ostvare salezijansku prisutnost. Pratio ih je i vodio neustrašivi Don Giovanni Cagliero, "kao ekspert za presadjivanje" s iskustvom od pet godina života u Latinskoj Americi.

Danas Španjolska broji preko 3.2oo salezijanaca i Kćeri Marije Pomoćnice, s velikim brojem misionara i misionarki, s tisućama suradnika, s neizbrojivom vojskom bivših učenika, s čvrstom četicom don Boskovih Dobrovoljki i s tolikim brojem prijatelja, razasutih po cijelom poluotoku. Oni "prvi" ponijeli su sobom tajnu plodnosti i hrabrost budućnosti. Formirani u Valdoku posjedovali su don Boskovo srce kao svoj uzor.

Mi čestitamo subraći u Španjolskoj zbog intuicije i velikodušnosti kojom su razumjeli i spremno prihvatili to "iskustvo Duha Svetog", skromno posijano u

jednom njihovu gradiću Južne Španjolske. U isto vrijeme mi bismo htjeli, slijedeći njihov ovogodišnji duhovni napor, dublje proniknuti u tajnu onog "uzor-salezijanca" kojeg su znali intenzivno svjedočiti naši velikiani prve generacije.

U tu će nam svrhu moći da posluži i razmatranje o još jednoj godišnjici, za nas vrlo značajnoj. U rujnu se ove godine navršava sto godina, kako je don Bosko imao vrlo indikativan san o budućnosti svoje Karizme. To je onaj njegov san o "veličanstvenoj Osobi" koja je bila zaogrnuta bogatim plaštem", na kome se svijetlilo "deset dijamanata neobične veličine i sjaja". Don Bosko je imao taj san u San Benigno Canavese u noći izmedju 10. i 11. rujna 1881.

"MODEL PRAVOG SALEZIJANCA"

San se odvija u tri prizora. U prvom tajanstvena osoba utjelovljuje uzorna salezijanca. Na prednjoj strani plašta vidi se pet dijamanata, tri na prsima, a to su "vjera", "ufanje" i "ljubav", i dva na ramenima, a to su "rad" i "umjerenost". Na strašnjem dijelu plašta vidi se takodjer pet dijamanata koji označuju "poslušnost", "zavjet siromaštva", "nagradu", "zavjet čistoće", i "post".

Don Rinaldi definira ovu osobu s deset dijamanata riječima "uzor pravog salezijanca". (Atti Capitolo Superiore 55, 1930, p. 923).

U drugom prizoru osoba predstavlja izopačenost uzora. Njegov je plašta "izblijedio, bio rastočen od crva i poderan. Na mjestu gdje su bili pričvršćeni dijamanti plašt je bio vidno poderan, izjeden od crva i drugih insekata".

Ova tako žalosna i ponizujuća scena pokazuje "naličje pravog salezijanca", antisalezijanca. (2. p. 924).

U trećoj sceni pokazuje se "lijep mladić obučen u bijelu haljinu, izvezenu zlatnim i srebrenim nitima, veličanstvena izgleda, ali mio i ljubazan". On je nosilac poruke. Hrabri salezijance da "čuju" i da "razumiju", da budu "hrabri i srčani", da "svjedoče" riječima i životom, da budu "pažljivi pri izbiranju i formiranju novih generacija, da razborito povećavaju kongregaciju."

Sva su tri prizora sna živahni i uzbudljivi. Označuju žustru, personificiranu i dramatiziranu sintezu salezijanske duhovnosti.

Sadržaj sna označuje, bez sumnje, prema don Boskovu shvaćanju, vrlo vjerno ogledalo našeg redovničkog identieteta. Izbor i organsko prikazivanje odredjenih karakteristika treba smatrati kao vjernu legitimaciju salezijanskog lica. U nji-

ma raspoznajemo kvalificirani obris naše fizionomije. Zbog toga nam don Bosko kaže da njegovanje tih karakteristika osigurava budućnost naše kongregacije u Crkvi, dok će je nemarnost i zanemarivanje upropastiti.

Propovijedajući san, don Bosko podcrtava dva datuma: prvi je 10. rujna kad Crkva slavi blagdan Imena Marijina, a drugi označuje dan, kad su se salezijanci sabrali u San Benignu Canavese da "obave duhovne vježbe", a njemu se činilo da se "šeta s ravnateljima".

/Blagdan Imena Marijina ustanovio je papa B. Inocent XI. kao uspomenu na pobjedu kršćanske vojske protiv Turaka kod Beča 13. rujna 1683. Stavio ga je u prvu nedjelju po blagdanu Marijina rodjenja (Male Gospe). Godine 1881., kad pada spomenuti don Boskov "san", nedjelja po Maloj Gospi pala je upravo na 10. rujna, dakle na "dan koji Sveta C kva posvećuje slavnom Imenu Marijinu". Kasnije, početkom našeg stoljeća papa Pio X. stavio je blagdan Imena Marijina na 12. rujna./.

To su dvije primjedbe koje imaju sugestivno značenje za naše razmatranje. Don Boskovo pripovijedanje ima posebni marijanski prizvuk. Sadržaj "sna" je na poseban način prikladan, da se o njemu razmišlja za vrijeme duhovnih vježbi i da bude u prvom redu namijenjen ravnate-

ljima kao prvim odgovornima za kongregaciju. San je namijenjen salezijancu kao takvom. U njemu se izravno ne govori o mladićima, premda ima nakanu da njima koristi. Don Bosko govori nama, svojim ukućanima, kad se saberemo na duhovnim vježbama, nama animatorima i odgojiteljima. Radi se o vrlo važnoj temi našeg identiteta. Traži od nas obnovu života.

VAŽNOST SNA

Taj je san u tolikoj mjeri impresirao našeg svetog Oca, te se nije zadovoljio da ga ispripovijeda živom riječi, nego ga je stavio i na papir. (Cecilia Romero: Don Boskovi sni. Edizione critica, Torino, 1978. LDC.) (Memorie biografiche, 15, p. 182.).

U arhivima posjedujemo njegov vlastoručni tekst koji don Ceria nije mogao pronaći za svoj XV. svezak "Memorie Biografiche". Zaslugom strpljivog i vrijednog rada jedne Kćeri Marije Pomoćnice možemo se danas služiti i njegovim kritičkim izdanjem.

Tekst je napisan nekoliko tjedana kasnije poslije 11. rujna. On svjedoči o don Boskovoj osobnoj brizi da nas upozna sa sadržajem sna i da ga primijenimo na život kongregacije.

Vlastoručni spis ima podosta ispravaka,

što pokazuje ne samo to da je don Bosko bio vrlo brižljiv kad je htio neku svoju misao staviti na papir, nego i napor da se točno sjeti onoga što je sanjao, napor da bude vjeran onomu što on sam smatra da je poruka neba. Don Bosko daje snu jednu tajanstvenu svečanost i proročku dimenziju već u samom uvodu: "Milost Duha Svetog neka razvijetli naše misli i naša srca. Amen".

Iz ovog brižno popravljenog rukopisa don Bosko je napisao novu lijepu kopiju, koju je takodjer sam pregledao. Dodao joj je i jednu postilu ili "promemoriju", gdje kaže: "Ovaj je san trajao skoro cijelu noć, tako da sam pod zoru bio vrlo izmučen. Ipak se brzo obukoh. Iz straha da nešto ne zaboravim, zabilježio sam neke važnije točke, kojima sam se poslužio kasnije kad sam opisivao san na dan Marijina Prikazanja u hramu, tj. 21. studenog."

Imajmo u vidu don Boskovu brigu da odmah stavi na papir neke važnije točke, pa da kasnije vlastoručno opiše čitavi san. Vidi se, da ga smatra vrlo važnim. Nije suvišno dometnuti i ono, što sam kaže: "Nisam se mogao svega sjetiti".

Vrijedno je spomenuti i to, da don Bosko, jednom vrlo delikatnom i upornom pozornošću, spominje Marijin datum i u samoj opasci (postilla).

Imajući, dakle, u vidu tu don Boskovu

brigu, da san ne padne u zaborav, don Ceria će s pravom označiti u Memorie Biografiche san svečev u San Benigno Canavese kao jedan od najvažnijih snova našeg Oca. (Memorie Biografiche, 15,182).

/Povijesni momenat u koji stavljamo ovaj don Boskov spis označen je vrlo dubokim društveno političkim i vjerskim promjenama. Jedan od najvažnijih problema bila su svećenička i redovnička zvanja.
Osim toga, za don Boska je to vrijeme ponovnog ispitivanja njegova odgojnog rada i njegove kongregacije. Ona mora biti postavljena na čvrste temelje da može odgovoriti potrebama Crkve i društva u sadašnjem i budućem vremenu. Osim toga, njoj je potreban snažan polet, kako bi bila dorasla nagloj i širokoj misijskoj ekspanziji koja karakterizira kongregaciju u drugoj polovici XIX. stoljeća.
Na potrebu ponovnog preispitivanja kongregacije upućuju i neka druga don Boskova djela, napisana onih godina. Možemo, na primjer, citirati: "Sistema preventivo" (1877). Ako gledamo tadašnje don Boskove sne pod ovim kutom, oni dobivaju posebno značenje i važnost, bilo zbog sadržaja, bilo zbog nekih svojih karakteristika koje omogućuju da ih analiziramo u svjetlu višestrukih dimenzija: psihološke, parapsihološke, pedagoške,

teološke, povijesne, itd./
/P. Stella: Don Bosco nella storia della religiosità cattolica", vol. II, p. 527.

ZNAČENJE SNA U NAŠOJ TRADICIJI

U gradiću San Benigno Canavese pokazuje se još i danas soba i postelja, gdje je don Bosko ima ovaj svoj san. Uvijek se htjela sačuvati uspomena na nj.

Možemo reći da je odmah poslije toga sadržaj sna poticao na razmišljanje, obnovu života i formaciju salezijanaca.

Najstarije štampano izdanje koje posjedujemo nosi latinski naziv: "Futura Salesianorum Societatem respicientia..." Bio je predmet konferencija i propovijedi osobito za vrijeme duhovnih vježbi.

Don Albera ga spominje, kao obiteljsku temu, u svojoj okružnici iz god. 192o. Značajno je spomenuti da upravo ova okružnica služi temi "Don Bosko-naš uzor". (Okružnice don Albere, izdanje 1965.)

Don Rinaldi govori o njemu vrlo često i piše ne jedanput u ATTI del Consiglio (tada "Capitolo") Superiore. (Cf. Atti Capitolo Superiore 23, 1924, 197, 55, 1930, 923-924, 56, 1931, 933-934, 57, 931, 965.). Štoviše, san je objavio

dva puta: god. 1924 (23, p. 200-203.) i 1930. (55, p. 925-930). Prvi je put donio čitavi tekst, kako smo ga gore spomenuli. Drugi je put donio prijevod latinskih izraza te isključio neke stvarčice koje su mogle učiniti sadržaj manje suvremenim. Svaki je subrat dobio po jedan izvod ovoga izdanja.

Don Rinaldi misli da deset svijetlih dijamanata "imaju svoj prirodni, širi i izvorni komentar u djelima svetog Franje Saleškog, napose u "Teotimu", u "Govorima" i u "Duhovnim raspravama" (23, 175), koja je duhovna literatura bila svakidašnja hrana za salezijansku formaciju. Još više, don Rinaldi je u svjema svojim najvažnijim okružnicama utkao razmatranje o snu u kvalificirane izvore najvišeg stupnja za našu duhovnost: prvi put u Konstitucije povodom njihova zlatnog jubileja, a zatim i u obnovljena Pravila, dakle u kvalificirane i autoritativne tekstove koji "tvore dušu naše kongregacije" (23,74), te konačno i u samu Tradiciju, koja daje boju te izražava karakteristiku naše družbe i naše misije. Ako ova boja izvjetri, ako se ova karakteristika izgubi, mi ćemo još uvijek opstojati kao redovnici i odgojitelji vršeći golo slovo Pravila, ali nećemo više biti don Boskovi salezijanci. (56, 1931, 933).

Osim toga on se služio ovim snom u svojim konferencijama i propovijedima, na-

pose zadnjih godina svoga Rektorata. Iz toga slijedi, da je don Rinaldi povezivao san s Konstitucijama i živom Tradicijom kao fotografijom našeg salezijanskog identiteta.

Don Renato Ziggiotti, peti don Boskov nasljednik, svratio je takodjer pozornost subraće na ovaj san u pobudi za godinu 1964. Podijelio ga je svima i označio kao mjerilo u procesu obnove i obraćenja, te kao rast u delikatnom procesu traženja družbina identiteta. "San o deset dijamanata - piše, zove nas da vršimo one kreposti koje su za nas bitne".

S pravom se, dakle, moglo tvrditi za ovaj san da je jedan od najpoznatijih i najmeditiranijih u čitavoj našoj tradiciji. (Romero "I sogni di don Bosco", cf, kao gore). Ja osobno smatram korisnim da se i danas vratimo k njemu i proučavamo značenje koje nam pruža.

Možda će netko, u vidu znanstvenog studija, s pravom primijetiti da "treba dobro proučiti dokumente tradicije o snu, prije nego se latimo posla da provedemo psihološku, teološku i pedagošku analizu sna". Mi ne želimo s ovoga mjesta staviti u pitanje znanstvene vidove bilo kritičkog studija teksta bilo same prirode don Boskovih sanja. Mi ćemo se, naprotiv, zadržati na jednoj višoj i važnijoj razini, tj. na živom i kvalificiranom iskustvu naše

duhovnosti. Život je prije nego studij o životu. Elementi koji hrane i stimuliraju život ne smiju, da budu pokrenuti, čekati na strogo odmjereno znanstveno programiranje (jer bi tada već bilo prekasno). Naprotiv, oni će biti pokrenuti pravovremeno i autoritativno karizmatičkim nadahnućem, kao što je to činio svojim auktoritetom don Bosko i njegovi nasljednici, napose don Rinaldi, kao i njihovi suradnici u djelu salezijanske formacije: drugim riječima "kanalima" živog prenošenja našeg duhovnog iskustva.

Don Rinaldijeve riječi koje ću citirati moraju nas potaknuti na razmišljanje. "Uzor koji je prikazan u snu treba proučavati i produbljivati svakog dana u razmatranju; o njemu treba govoriti svakom prigodom; treba ga osvjetljivati pod raznim vidovima... Živo molim drage provincijale i ravnatelje da udese svoje konferencije prema ovom uzoru. Istotako molim i propovjednike duhovnih vježbi koji će iz njega crpsti argumente za svoje instrukcije, e bi se salezijanska duhovnost dobro ucijepila u daše slušatelja". (Atti del Cap. Sup., 56, 934).

DON RINALDI - NAJOŠTROUMNIJI TUMAČ SNA

Čovjek koji je, mislim, najviše proučavao ovaj san i htio da bude putokazom

za čitavu kongregaciju, bez sumnje je don Filip Rinaldi. On je živio u San Benignu, kad je don Bosco usnuo i pripovijedao taj san. Radi toga je san učinio na njega vrlo velik dojam.

Kao Vrhovni Poglavar i treći don Boskov nasljednik više je puta pisao subraći o njemu. Ima još uvijek na životu dosta velik broj salezijanaca koji su izravno slušali njegova tumačenja. Na primjer onu propovijed uspomena mladoj subraći u formaciji u Foglizu prvih ljetnih dana god. 1931., koja se, djelomično, čuva u arhivima. Marljivo čitanje don Rinaldijevih tekstova daje naslutiti, da je bio snažno zahvaćen sadržajem sna i da je bio njime sve više i više zaokupljen. U zadnjim svojim interventima nudi vrlo originalno i organsko tumačenje s prodorom u samu njegovu bit, plod višegodišnjeg razmatranja i ustrajnog proučavanja. Uspjelo mu je identificirati osobu sna i osvijetliti razmještaj dijamanata. Oni, naime, razmješteni na prsima i na ledjima, obzirom na njihovu karakterističnu svijetlost i na mjesto koje dobro odgovara svakomu od njih napose, daju organsku i dinamičnu viziju karakteristične salezijanske duhovnosti. "Svratite pozornost, piše don Rinaldi, na smještaj dijamanata. Kad bi bili drugačije rasporedjeni, ne bi davali puni sjaj našeg života." (56, 934).

On više puta tvrdi da je u tom snu opisan "uzor pravog salezijanca", ili "savršenog salezijanca" (57,965), kako ga je zamislio don Bosko, da ne bi bio samo puka uspomena nego živa stvarnost našeg života" (56, 933-934).

Dakle, osoba s plaštem i sami raspored dijamanata imaju svoje odredjeno značenje, da bi mogli dati duhovni profil bitnih oznaka naše družbe. I ta je opaska o specifičnoj naravi naše kongregacije vrlo interesantna, jer je utvrdjivanje te oznake problem kojim se bave mnogi učitelji raznih redovničkih duhovnosti.

Budući da je don Rinaldi bio jedan od najvjernijih tumača naše salezijanske duhovnosti, i da je svoje refleksije o snu davao najčešće zadnjih godina svoga života kao Vrhovni Poglavar, uvjereni smo da je takvo tumačenje dozorjelo u njemu kao plod dugog razmatranja i brige za zvanja, zasigurno pod utjecajem molitve, a vjerujemo, i pod utjecajem rasvijetljenja odozgo.

Opaske za koje se trudim da vam ih iznesem, odnose se na tu "Rinaldijevu" viziju koja je vrlo oštra i duboka i koju želim razviti u nekim njezinim aspektima.

Nadam se da će time porasti u nama vjernost našem zvanju i da ćemo napredovati u spoznaji našeg identiteta.

OPIS NAŠEG DUHOVNOG PROFILA

Prvi prizor sna označuje model salezijanca, ali ne toliko pomoću pojedinih dijamanata, koliko sveukupnom vizijom.

Osoba

Prije svega, glavno lice sna jest "osoba veličanstvenog izgleda", koja je idealna slika naše duhovnosti. U njoj se mora "svaki salezijanac, sadašnji i buduši ogledati". (55,923). Danas, kad nas od toga sna dijeli jedno čitavo stoljeće, možemo ponoviti još uvjerljivije s don Rinaldijem da "svi ti dijamanti imaju svaki svoju vlastitu svjetlobu, ali sve te svjetlobe nisu nego jedna jedina: don Bosko". (kao gore).

Nema sumnje da don Bosko nije sna tumačio na taj način, nije mu to bilo ni na kraj pameti. No don Rinaldijevo duhovito tumačenje sna precizira i konkretizira njegovo pravo značenje.

U tom smislu i Obnovljene Konstitucije govore o "don Bosku kao našem konkretnom modelu" tražeći neka "salezijanac proučava te izbližega nasljeduje don Boska, jer mu ga je kao Oca dao sam Bog i Crkva. (Konst. 49).

Njegov dvostruki izgled: "s lica" i "s ledja"

Vizija sna prikazuje osobu u dvije poze koje su dosta različite ali se dopunjaju, tj. s lica i s ledja.

Čini se da je ta opaska sama po sebi razumljiva, ali je u stvari mnogo dublja nego se čini na prvi pogled. "S druge strane", to je don Rinaldijeva originalna opaska koja nije drugima salezijancima toliko rekla i tako se nametnula. Tumačio ju je u više navrata u konferencijama živom riječi (npr. u gore spomenutoj propovijedi uspomena u Foglizu god. 1931). Stavio ju je i na papir u sažetoj ali dosta jasnoj formi, u svojoj okružnici za mjesec travanj iste godine: tumačeći "salezijanski aktivni život" (dijamanti na prsima), a zatim "salezijanski unutrašnji život"(dijamanti na ledjima). (Atti Capitolo Superiore, 56, 934).

Radi se, recimo tako, o dva lica jednog te istog salezijanca. Ako hoćete: sprijeda je njegov društveni lik, lice, "daj mi duše", straga je tajna njegove ustrajnosti i askeze, okosnica "drugo uzmi".

Lice

S prednje strane, pet svijetlih dijama-

nata (vjera, ufanje, ljubav, rad, trijeznost) označuju salezijanca koji javno svjedoči zvanje i na vidljiv način se stavlja u službu mladih.

Ako ga gledamo s ove prednje strane, salezijanac se ne pokazuje u prvom redu kao redovnik, nego kao obični vjernik, pun oduševljenja za Krista, pun dobrote i ljubavi prema bližnjemu. On je dinamičan, uravnotežen, radin i trijezan, kreativan i uvidjavan. Njegov "rad" i njegova "trijeznost" podržavaju čitavi plašt.

Ako gledamo, piše don Rinaldi, "salezijanski život s čeone strane, u dimenziji njegove akcije, on je "rad i trijeznost, koje kreposti oživljuje ljubav srca u punom sjaju vjere i ufanja". (kao gore).

Moja nakana nije da razvijam salezijansko tumačenje prvih pet dijamanata. Želim vam samo podati neke općenite opaske koje će moći svaki od vas učiniti predmetom svoga osobnog razmatranja.

Fizionomija

Prva opaska: "dijamanti" ne trebaju biti tumačeni previše jednostavno kao neka vrsta "shematskog nabrajanja vrlina", uzimajući jednu po jednu u obliku traktata. Nije potrebno ni to da se sva imena nadju na klasičnom popisu kreposti.

Treba ih radije promatrati kao životne stavove, napose (jer ovdje govorimo o prednjem dijela plašta) kao vanjske i vidljive crte. Dijamanti označuju, ustvari, vjerne fotografije salezijanske fizionomije. Označuju poteze lica Kristova učenika kako ga je don Bosko htio da se pokaže u društvu koje nije više cijenilo klasične oblike redovničkog života.

Nedavno sam pisao u okružnici o salezijancu pomoćniku da je naša kongregacija postavljena na temelje neobično velike otvorenosti prema vanjskom svijetu. (Atti Consigliore Superiore 298, 1980, 679--680). Ako je dakle to tako: živo me je pogodila njegova upornost u naglašavanju "nekih novih modernih principa" - to su njegove riječi kojima je don Bosko bio nadahnut da ih stavi kao temelj čitavog svog Instituta i koji su naša najdragocijenija baština". (Atti Capitolo Superiore, 23, 184).

Želimo li osvijetliti te principe, bit će najbolje da citiramo "znamenite" riječi koje je izgovorio Pio IX. našem Ocu, kad ga je primio u audijenciju 21. siječnja 1877., ni manje ni više nego u svojoj spavaćoj sobi. "Mislim da ću vam otkriti jednu tajnu - rekao je papa - mislim da je vaša kongregacija djelo Božje Providnosti da se Božja moć očituje u naša vremena. Uvjeren sam da je Bog htio čuvati jednu veliku tajnu, sakrivenu vjekovima i drugim kongregacijama u

prošlosti, da je objavi nama. Vaša je kongregacija nova u Crkvi jer je novog tipa, Nastala je u naše vrijeme, kad može imati i redovnički i svjetovni pečat, kad može imati zavjet siromaštva i u isto vrijeme posjedovati, kad može boraviti u svijetu i u samostanu, kad njezini članovi mogu biti redovnici i svjetovnjaci, zatvoreni i slobodni gradjani... Ustanovljena je da bude vidjena i da može dati Bogu što je Božje a caru što je carevo". (Citato da don Rinaldi: Memorie Biografiche 13, 82-83).

To znači da crte salezijanskog lica koje označuju pet prvih dijamanata ne označuju našu kongregaciju u njezinoj redovničkoj dimenziji, premda smo mi, kako ćemo vidjeti, istiniti i potpuni redovnici.

Prva i glavna značajka osobe u snu jest: biti radljiv i realan gradjanin, snažno animiran bogatstvom Kristova misterija. Činjenica da je on u isto vrijeme stopostotni redovnik ne bi smjela nikoga sablazniti ili smetati. Salezijanac bi se morao snaći i u sekulariziranom društvu i osjećati se dobro kao da se radi o normalnoj situaciji. To je lice radina i odgovorna gradjanina s bogatstvom kršćanskog sadržaja koje izbija iz marljivo njegovane unutrašnjosti.

Ta oštroumna opaska dolazi još više do izražaja u širokim granicama salezijan-

ske obitelji, gdje se mnogobrojne grupe svjetovnjaka zalažu da žive i provode u život cjeloviti salezijanski duh u pluralizmu oblika, već prema konkretnoj situaciji svakog pojedinog člana i realnim potrebama mladih, na nekom odredjenom mjestu i u odredjeno vrijeme." (Capitolo Generale Speciale, 729).

Važni obrisi

Druga primjedba: plašt "osobe" visi na ramenima i čini se kao da je pričvršćen sa dva velika dijamanta: rad i trijeznost. To je onaj don Boskov glasoviti grb što ga je više puta citirao: rad i trijeznost. (Konst. 42, 43).

U snu o bijesnom biku (1876) označeni su uvjeti za budućnost našeg zvanja: "Gledaj: treba da daduš štampati te riječi koje će biti kao vaš grb, vaša krilatica, vaš znak za raspoznavanje. Dobro ih zapamti: rad i umjerenost dat će cvat salezijanskoj kongregaciji. Te ćeš riječi tumačiti, ponavljati, uporno ponavljati. Štampaj priručnik gdje ćeš ih protumačiti i objavi da su rad i trijeznost baština koju ostavljaš kongregaciji. To će u isto vrijeme biti i njezina slava". (Memorie Biografiche, 12, 466-467).

Dijamant rada pričvršćen je na desnom ramenu, kao da nam želi označiti primat one "radne ekstaze" o kojoj govori sv.

Franjo Saleški u Teotimu (Traitè de l amour de Dieu, libr. 7, cap. 7, u Opera Omnia V, 29-32), i koja je sva zahvaćena snažnim dinamizmima Vjere, Nade, a nadasve Ljubavi. Ovaj tip rada ne čini salezijanca običnim "težakom", nego radnikom spasa, pa makar radio i na odgojnom području suvremenog društvenog napretka.

Dijamant trijeznosti (uzdržljivosti) koji je pričvršćen na lijevom ramenu ne treba pomiješati s dijamantom posta (koji je pričvršćen na ledjima), jednostavno zato jer su ova dva dijamanta izvana medjusobno slični, stavljeni na dva različita mjesta: jedan sprijeda a drugi straga.

Ako je, kao što ćemo vidjeti, "post" postavljen za to da označi askezu i mrtvljenje osjetila, "trijeznost" označuje vlast nad sobom u stilu stroga života, koji je pun žrtava i tvrdog dnevnog zaposlenja, praćen osjećajem mjere, ravnoteže i dominacije nad vlastitim osjetilima. Taj stav trijeznosti sličan je onom simpatičnom stilu čovjeka iz puka, pun je razboritosti i pruža široko područje za zdravu dozu lukavosti. "Salezijanac - govorio je don Rinaldi - mora se znati svladati, ne ide u život sa zatvorenim očima, otvara ih, ali do odredjene granice. Ne polazi li mu za rukom, stane. Vlada nad sobom i u igri drži se mjere u postupku s dječakom koji

ga tjera u očaj, zna šutjeti, zatomiti svoje mišljenje, govoriti u pravo vrijeme, biti mali lukavac".

Kristove blage crte

Treća primjedba: tri veličanstvena dijamanta na prsima označuju izvor iz kog ključa čitava osobnost salezijanca, njegovu sveudiljnu otvorenost prema Bogu nasljedujući Isusa Krista. To je temeljna tajna don Boskova poziva, a to znači cjelokupne salezijanske duhovnosti.

Već smo imali priliku naglasiti u okružnici o preventivnom sistemu (Atti Consiglio Superiore 290, 1978.), da salezijanski duh izvire iz oduševljenja i savršena nasljedovanja Isusa Krista te ima cilj, da pod vodstvom Majke Božje, ostvari u današnjem svijetu misterij Krista koji "blagoslivlje djecu i čini dobro svima", kako se izražava Koncil. (Lumen gen. 46).

Ovdje ne možemo temeljitije razviti salezijanske sadržaje triju dijamanata Vjere, Ufanja i Ljubavi.

Moramo ipak primijetiti da dijamant Vjere želi označiti čitavi svrhunaravni vid stvarnosti u koju smo upleteni, vid koji je nadahnut optimizmom: "naša vjera je ona koja pobjedjuje svijet". (Iv. 5,4). Vjera jasno osvjetljuje svrhuna-

ravne motive našeg pastoralnog rada te prožimlje i podupire stil onog zravog humanizma koji je karakteristika salezijanskog apostolata. (Konst. 47).

Dijamant nade označuje sigurnost višnje pomoći (i Marija je gledana kao Pomoćnica) životu koji se iscrpljuje sav u svakidašnjem programiranju praktičnih aktivnosti, namijenjenih u prvom redu spasu mladih ljudi. (Cf. Konst.43).

Dijamant ljubavi zaslužuje posebnu pozornost. Stavljen je "na srce". Prva scena sna svršava pojavom don Costamagne koji diktira don Fagnanu: "Ljubav shvaća sve, podnosi sve, pobjedjuje sve, propovijedajmo je riječima i djelima".

Za don Boska ljubav znači trajno raspoloženje iskrene dobrohotnosti prema svakoj osobi, u koliko je to Bog ili njegova slika. Znači uranjanje u Krista da se s njime doživljava Božje sinovstvo (neprestani duh molitve) i da se u zajednici s Kristom velikodušno predanje u službu bližnjega (sav se predati u službu mladićima). Tu gledamo kao u ogledalu čitavo don Boskovo srce koje kipi od dobrote i nadahnuto je posebnom ljubavi prema mladima".

Za ljubav koja je označena kao "dar" nije dosta, ako salezijanac, piše don Albera, osjeća prema mladićima neku prirodjenu sklonost, nego im treba zaista dati prvo mjesto u srcu. Takva je ljubav u svom početnom stadiju dar Božji, to je samo salezijansko zvanje, ali je dužnost našeg razuma i našeg srca da je razvijamo. (Okružnice don Pavla Albere, izdanje 1963, p. 372).

Radi se, ustvari, o onoj pastoralnoj ljubavi koja tvori središte našeg "salezijanskog duha", nepresušni je izvor posebne "dobrote" kojom je nadahnut naš odgoj u klimi radosti i spontanog veselja.

Na taj način pet dijamanata pričvršćenih na prednjoj strani daju bitnu fotografiju "salezijanskog lica". To je fotografija salezijanca kao radljiva i trijezna gradjanina zemaljskog društva, koji se zalaže da unese u društvo svoj specifični i korisni kršćanski poziv, to je čovjek razborit i optimistički raspoložen zbog vjere koja ga nadahnjuje, dinamičan i stvaralački zbog nade koja ga diže, uvijek raspoložen za molitvu i humano dobar zbog ljubavi koja ga prožima.

Pod svjetlim trokutu triju dijamanata možemo, kao sintezu osobne duhovne legitimacije, napisati riječi: "Isus Krist jučer, danas i uvijek, kao veliki ljubitelj mladih ljudi".

KIČMA

S ledja, pet dijamanata (poslušnost, siromaštvo, nagrada, čistoća) prikazuju

salezijanca u njegovoj sakrivenoj i snažnoj okosnici, gdje se konkretno otkriva značenje drugog dijela našeg grba: "drugo uzmi", i na kojoj počiva posebni stil našeg posvećenog života.

I ovdje je na mjestu primjedba da pet dijamanata ne predstavljaju "spisak vrlina", nego glavne crte koje označuju naš asketski način hoda za Kristom.

Važno je, da se poslužim riječima don Rinaldija, imati na umu da glavne crte, smještene otraga, mjere na značajke unutrašnjeg salezijanskog života. One ne znače prvenstveno fizionomiju, nego jednu skrivenu, iako apsolutno potrebnu strukturu.

Nema sumnje, don Boskova je preokupacija bila ta (takodjer pod utjecajem savjeta koje mu je dao Pio IX.), da svoje sinove ne predstavi javnosti u fizionomiji ili crtama monaha. On nije htio (a za tu tvrdnju ima mnogo dokaza) da salezijanac bude po svojoj vanjštini (odijelo, običaji, stil) redovnik tradicionalnog tipa, da ne bi previše upadao u oči i ne bio prihvaćen od društva laičkog mentaliteta, koje se stvaralo, premda je odmah zatim htio, da se pokazujemo kao "svećenici" i "vjernici" u punoj mjeri i u svakom tipu društva.

Ali, što je skrivenija to je morala biti dublja svijest i želja da se stvori asketski plan hoda za Kristom.

Smatrao je nužno potrebnom tu "snagu s ledja", ili tu "snagu iznutra", tu neiscrpljivu pogonsku energiju koja izvire iz dobro njegovanih, i nipošto samo privid nih, strateških pozicija, taj pozadinski dio plašta (Giovanni Cagliero ga je dobro razumio kad je kazao: "Fratar "da" ili "ne", ja ću ostati s don Boskom").

Ako se vidljiva fizionomija salezijanca čita s prsne strane, jer se radi o licu za društvo i mlade, ali tajna njegove duhovne snage, njegove ustrajnosti, njegove radne sposobnosti počiva na čvrstoj svijesti da je on Bogu posvećena osoba i da treba živjeti asketskim životom. Stoga i ovdje, kao i prije, ne mislim provesti detaljniju analizu svakog od pet dijamanata, nego ću dati samo općenitije primjedbe o njima.

U središtu je poslušnost

Prije svega, ono što najviše zapanjuje u viziji s ledja jest centralni položaj dijamanta poslušnosti. "Unutrašnja duhovnost salezijanca, piše don Rinaldi, nadahnuta je poslušnošću". (Atti Capitolo Superiore 56, 934).

U Konstitucijama don Bosko je uvijek kao **prvi zavjet** svojih redovnika stavljao poslušnost. Govoreći o asketskoj formaciji koju treba dati braći uvijek je na-

glašavao poslušnost kao primarnu redovničku vrijednost." U Kongregaciji, govorio je, poslušnost je sve (Memorie Biografiche 10, 1059), ona je temelj i potpora svake kreposti (MB, 17, 8907, duša je svih redovničkih družbi." (MB 12, 459).

U uvodu u Konstitucije, citirajući svetog Jeronima, Svetog Bonaventuru i Grgura Velikog, ponovno ju je i ponovno naglašavao. Dometnuo je da se primat poslušnosti može dokazati i obrnutim, negativnim postupkom. Pomanjkanje poslušnosti izaziva pad identiteta i pripadnosti kongregaciji. "Onoga dana, kad mjesto poslušnosti stavite vlastitu volju, piše, počet ćete biti nezadovoljni sa svojim zvanjem". (Const. p. 237).

Glavni razlog, zašto poslušnost mora biti prva, jest naše posebno životno poslanje (Konst. 3), i posebna značajka našeg zajedništva. (Konst. 34,50). Za salezijanca "raspoloživost" se nalazi u samom temelju redovničkog zavjetovanja (P. Stella: don Bosco nella storia religiosita cattolica, p. 402-407). Don Bosko je i kod mladića u cilju njihova odgoja tražio istinsku i odgovarajuću krepost poslušnosti. (Isti, 227-240).

U opisu svoga sna don Bosko dosljedno tvrdi da je najveći i najsjaniji dijamant, postavljen u središte četverokutnika, bio upravo onaj koji je nosio natpis: poslušnost. Ostala četiri dija-

manta na ledjima "bacali su svoje svijetle zrake prema tomu centralnom dijamantu".

Vrijedno je takodjer naglasiti da se dijamant poslušnosti stavljen u centar, nalazi nasuprot dijamantu ljubavi. Naime, salezijanska poslušnost mora pridonijeti tomu da se ostvari "jedno srce i jedna duša" u našem zajedničkom životu, kao plod one bratske povezanosti u ljubavi koja učvršćuje i oživljuje naše zajedništvo.

Konkretnost našeg siromaštva

Druga se opaska odnosi na dijamant siromaštva. Na njegovim se zrakama čitaju riječi: "Siromaštvo se ne sastoji u riječima, nego u ljubavi i djelima". Na ovom mjestu će kasnije, u drugom dijelu vidjenja, crvotičina će blijedng i razderanog plašta imati ove riječi: "Postelja, odijelo, pića i novac".

Zavjet siromaštva, koji je predstavljen ovim dijamantom, treba tumačiti u povezanosti s ostalim dijamantima ledja, tj. s cjelinom koja se ne uočava neposredno. On tvori dio onog općenitog odricanja i askeze, vlastite redovničkom životu, bilo na individualnom području pojedine osobe bilo na području zajednice i kuće u kojoj se živi.

Don Bosko je običavao reći da je siromaštvo ukras redovničkog života (Memorie Biografiche 14, 549), "da ga prati izvanjska čistoća osobe", da moramo izbjegavati "suvišno"... da ono što imamo nije naše nego pripada siromasima: jao nama ako ne budemo time raspolagali kako treba." (MB), "da moramo ljubiti ne samo siromaštvo nego i njegove pratioce" (MB 10, 1046), "daleko od nas udobnosti, nego radije jednostavnost života: siromaštvo moramo prije imati u srcu, da bismo ga mogli živjeti".

Dakle, dijamant siromaštva traži od nas stav srca te osobni i zajednički stil života. "Poput apostola koji su bili pozvani od Gospodina moramo se osloboditi neposredne brige za zemaljska dobra, moramo se povjeriti Providnosti Oca i potpuno se predati u službu Evandjelja". (Konst. 82).

Što se tiče apostolskog vida našeg siromaštva on je razvidniji na svjetlu dijamanata s prednje strane. I stvarno, don Bosko je tvrdio da nije dosta nositi duh siromaštva u srcu i u njegovoj nenavezanosti na zemaljska dobra, nego se mora očitovati takodjer izvana pred licem svijeta." (MB 5, 657).

To se naše siromaštvo ne pokazuje samo u tome, jer smo pozvani da se brinemo za siromašnu djecu, nego još i u našem

javnom stilu života i apostolata. Dijamanti "rada" i "trijeznosti" opravdano se smatraju društvenim izrazom našeg siromaštva (Konst. 87), ne samo zato jer nas oni izjednačuju u sličnosti sa siromasima, nego i zato jer prakticiranjem ovih kreposti ostvarujemo onaj tip zajedništva koje je nadahnuto siromaštvom Kristova govora na gori. Takvo je svjedočanstvo pozvano da podastre svijetu, ni manje ni više, nego elemente inspiracije za društvo koje je drugačije od ovog našeg materijalističkog. Kao što je bilo rečeno u Puebli "to je siromaštvo, inspirirano Evandjeljem, izazov je materijalizmu i otvara vrata rješenju koje je alternativa za potrošačko društvo". I zaista, naš način života mora biti u antitezi bilo s kapitalističkim shemama bilo s onima društveno-političkim. Ali mi nismo ideološki plagijat i ne stvaramo novo klasno društvo, nego smo izrazita i jasna evandjeoska inspiracija koju hrani i neprestano prilagodjuje životu Kristov misterij i koja je izražena ravnotežom zdravog razuma i spremnošću za dijalog sa svima, a to je bila karakteristična don Boskova crta u društvu mučnog traženja novih struktura.

Zahtjevi čistoće

Još jedna primjedba što se tiče dija-

manta čistoće. "Sjaj ovoga, tako se čita u opisu sna, davao je od sebe sasvim posebnu boju svjetlosti koja je privlačila i ljepila uza se pogled, kao što magnet privlači željezo".

Don Bosko često puta spominje sjaj čistoće koja se treba odražavati na salezijancu. Ona znači više nego blaženo Pravilo koje traži da tu krepost ljubimo. Ne samo da je ljubimo i živimo po njoj, nego ona mora od nas odsijevati".

Znamo dobro kako je naš Otac bio uporan kad je opisivao dobra čistoće. Salezijanac se šalje k mladima. Njegovo srce mora biti na simp tičan način puno pastoralne ljubavi koja stvara prijateljstva. Za njega "nije dosta ljubiti", nego mora nastojati takodjer "da bude ljubljen". A to nije lako. Stoga asketska formacija salezijanca traži svjedočenje besprijekorne čistoće, kao i mnogobrojne predusretne i obrambene mjere. Salezijanska se ljubaznost ne može živjeti bez čistoće!

Čistoća je za nas "nužno potrebna krepost", takodjer u odnosu na našu odgojnu misiju koja nosi posebnu poruku o ljubavi medju mladi svijet koji je danas u tolikoj mjeri erotiziran. S druge strane, kao što piše don Bosko u Uvodu u Konstitucije, ovaj je dragocjeni biser vrlo često izvrgnut napadima neprijatelja naše duše, jer ako mu uspije da nam je ugrabi, može se reći da je propalo

pitanje naše svetosti". Zbog toga toliko naglašeni oprez da predusretnemo opasnosti i da se branimo, što je oznaka salezijanske razboritosti. Taj oprez možemo usredotočiti na dijamant "posta".

Već rekosmo, da se u snu dijamant "posta" razlikuje od dijamanta "trijeznosti". Njegovo mjesto na ledjima označuje nužnost elementa asketske formacije. Naprotiv, dijamant "trijeznosti" daje karakterističnu fizionomiju samog lica jednog salezijanca.

Za don Rinaldija dijamant "posta" htio je označiti čitavo asketsko područje mrtvenja osjetila. Nema čistoće bez mrtvenja osjetila. Don Bosko je često govorio o "lijepoj kreposti", ali uvijek u vezi s duhom mrtvenja koje je satkano od mnogobrojnih dnevnih inicijativa. Više ga je zanimalo, kako je sačuvati, nego sama njezina ljepota, koju je uostalom vrlo često i jasno naglašavao. A to dokazuje istančan pedagoško-praktični smisao koji je karakteristika mentaliteta našeg Oca.

Smisao raja

I konačno, ne smijemo zaboraviti na dijamant "nagrade" niti ga poistovjetiti s dijamantom "ufanja".

Naime, dijamant ufanja smješten je na prednjoj strani i vidno označuje salezi-

janski dinamizam i aktivnost u stvaranju Kraljevstva. Ustrajnost u naporima i entuzijazam u pothvatima temelje se na sigurnosti Božje pomoći posredovanjem i zagovorom uskrslog Krista i Marije.

Naprotiv, dijamant "nagrade" stavljen na ledja označuje trajnu svijest koja prožima i animira čitav naš asketski napor: "jedan kutić raja poravnat će sve".

Salezijanac je, tako se izražava don Bosko, spreman podnositi toplinu i mraz, žedj i glad, napore i prezir uvijek kad se radi o slavi Božjoj i spasenju duša (Konst. 42). Unutrašnji temelj te zahtjevne asketske sposobnosti jest misao na raj kao odraz njegove čiste savjesti s kojom radi i živi." U svakoj našoj službi, u svakom našem radu nikada ne smijemo zaboraviti da nas čeka raj, da ima Bog koji će nas nagraditi. On vodi računa o svakoj pa i najmanjoj stvari koju smo učinili u njegovo ime, i vjerska je istina da će nas jednom bogato nagraditi. Na kraju života, kad se pojavimo pred njegovim božanskim sudom, pogledat će nas svojim milim pogledom i reći: "Valjaš, dobri i vjerni slugo, jer si bio u malom vjeran, postavit ću te gospodarom nad mnogim, udji u veselje svoga Gospodara." (Mt. 25,21)." U naporima i u trpljenju ne zaboravimo da nas čeka velika nagrada u nebu". (Memorie Biografiche 6,42). Pa kad naš Otac tvrdi da salezijanac koji je podlegao velikim naporima života znači pobjedu čitave kongregacije, kao da želi reći da se zapravo radi o bratskom zajedništvu u nagradi: o komunitarnom smislu raja!

Misao i neprestana svijest o raju koji nas čeka jest jedna od suverenih misli i jedan poticaj tipične duhovnosti i don Boskove pedagogije. Ona je kao svjetionik i produbljenje osnovnog instinkta duše koja životno teži za svojim konačnim ciljem (cf. sedam govora za "lakunoć", u kojima don Bosko tumači zašto se možemo sa sigurnošću nadati da nam Bog želi dati svoj raj). (Memorie Biografiche, 5, 554-556).

Salezijanska oznaka

Ako se u svjetlu komplementarnog jedinstva dvaju lica osobe u snu (njegove prednje i stražnje strane) zapitamo koja je naša specifičnost ili - kako se izražavao don Rinaldi - naše salezijanske duhovnosti originalnost (Atti Capitolo Superiore), mislim da uz pomoć sna odgovor neće biti težak. Ona se sastoji u harmoničnoj cjelini svih deset dijamanata, u živom i jasnom jedinstvu osobe koja nosi plašt. I zaista, više je nego jasno da prednja i stražnja strana označuje dopunjujuću i nerazdvojivu stvarnost. Radi se o osobi (ili o zajednici

vjerni) koja je čitavim svojim bićem okrenuta prema Bogu, uvjerena u konačnu pobjedu dobra nad zlom, neumorno zaokupljena u izgradnji Kraljevstva, prožeta onim pastoralnim čovjekoljubljem koje ljubav pretvara u dobrotu i spremna je svudilj podvrći se konkretnoj vježbi u askezi. Sve je ovo historijski izraženo u živu i shvatljivu obliku, u remek djelu Duha Svetog, tj. u samoj osobi don Boska. Kao što rekosmo gore više, citirajući don Rinaldija, "svaki dijamant ima svoju vlastitu svjetlost, ali sve te svjetlosti zajedno nisu nego jedna jedincata svjetlost: Don Bosko!"

Dakle, oznaka salezijanskog duha nije jedno jedino svojstvo ili jedna jedina krepost, nego je zbroj stavova, dubokih uvjerenja i provjerenih metodoloških iskustava, koja se harmonički slijevaju u stvaranju jednog originalnog i posebnog stila svetosti i apostolata. Da bi se definirala takva oznaka, više pomaže opis don Boskova sna u San Benignu nego neka apstraktna definicija. Više vrijedi gledati don Boska nego neku teoretsku cjelovitost.

No, da bi se zatim provele u život karakteristike takve specifične salezijanske oznake, ili kako se izražava don Rinaldi, da bi se ostvarilo utjelovljenje te žive osobe (Capitolo Superiore 62, 924), potrebna je cjelokupna klima zaje-

dništva i formacije, nadahnutih Konstitucijama i izvornom Tradicijom. Te će nam pomoći da životvorno i vjerno predamo drugima poruku "onog iskustva Duha Svetog" koje je bilo rodjeno i življeno na izvorima zajedničkog života s našim Ocem i Osnivačem.

Don Rinaldi nas potiče da kopiramo model sna (ne samo pojedinačno nego i u zajednici) u njegovim najmanjim pojedinostima kako bi salezijanska družba bila u cijelom svijetu onakva kakva mora biti. Jer, u uzvišenoj osobi vizije svetac je promatrao u stvari salezijansku kongregaciju u punoj ljepoti plašta i njegova sjaja, a to smo mi... Iz toga slijedi da mi salezijanci moramo njegovati baštinu i progresivnu obradu svih dragocjenih dijamanata, svakoga napose; no ako hoćemo da zasvijetle u punom svom sjaju, moramo biti <u>jedno</u>, kao bogati plašt osobe-uzora, provodeći u život Konstitucije, Pravila i Tradiciju" (Cap. Superiore 56, 934-935).

RASPAD IDENTITETA

Drugi prizor sna je dramatičan. Opisuje naličje pravog salezijanca (Don Rinaldi: Atti Cap. Superiore 55, 924), anti-salezijanca. Baca nam u oči strahovitu dijalektiku "salezijanstvo-anti salezijanstvo". Damaklov mač koji ugrožava naš život i protiv kojeg se moramo

znati neprestano boriti.

Prizor je potišteno djelovao na prve generacije. Nama danas, osobito poslije one teške krize u 6o.tim i 70.tim godinama, on mora dozivati u pamet neke i previše brojne propuste.

Medju onima koji su me poticali da pružim braći spasonosna razmišljanja o tom snu, bio je i jedan brat koji me je upozorio da bi se lako mogla naslutiti neka nama namijenjena sugestija u datumu "1900", koji je stavljen na početak druge scene: "Pobožna salezijanska družba kojoj prijeti opasnost da postane takva u godini 1900".

Natpis bi mogao, reče mi, označivati nama namijenjeno objašnjenje, ako bi broj "19oo" značio otvorenost prema čitavom našem stoljeću. Danas bi nam manjkalo još samo 20 godina pa da brojka dobije svoje puno značenje. Ne čini li se vjerojatnim da bi današnja kriza mogla biti još produbljena u smislu opomene koja proističe iz rastrganog plašta?

Bez obzira na tu zanimljivu hipotezu, u svakom je slučaju aktualno i korisno, ako se zadržimo u razmišljanju onoga što nam je don Bosko htio reći. Ozbiljne opomene za budućnost našeg sal. poziva don Bosko je davao više puta u konferencijama i snima. Pomišljam, na primjer, na zloduhe koji su se sastali

da vijećaju o propasti naše kongregacije. (Memorie Biografiche 17,385). Uzbudljivi prizor ovog sna ima svoju dramatičnu snagu i opomenu sam za se i nije potrebno vezati ga uz neki odredjeni datum. U mučnim vremenima kao što je naše opomena sna može imati svoju posebnu aktualnost, ali je sigurno da ona prelazi granicu naše povijesne konjukture.

Već smo razmatrali o alarmantnoj temi krize redovničkog života danas u okružnici "Dati snage braći", koja je bila objavljena prošle godine u "Atti". (Atti Cap. Superiore 295, 1980). Ovdje ćemo se ograničiti samo na to da naglasimo važnost i ozbiljnost opomene sna. Ovoga puta osoba je dobila žalostan izgled čovjeka koji hoće plakati. Njegov je plašt izblijedio, izjeden od crva i rastrgan. Na mjestu gdje su prije bili pričvršćeni dijamanti, sad je bila rupa koju su prouzročili crvi i drugi insekti... Deset dijamanata pretvorili su se u deset crva koji su kao bijesni izjeli plašt".

Izobličenje lica

S prednje strane, mjesto dijamanata vjere, ufanja i ljubavi stajale su riječi: apsolutno pomanjkanje svrhunaravnog smisla s odgovarajućim padom duhovnog života. Mi znamo danas da ga se želi

nadomjestiti s raznim efemernim ideologijama u težnji da opravdaju bilokako duboke promjene identiteta u toku. A to ima vrlo lako za posljedicu napuštanje zvanja.

Naravno, na mjesto rada i trijeznosti nastupit će dokolica i pastoralni nemar, malogradjanština, lakoumnost i površnost potrošačkog stila života i pokoja prolazna ideološka bandera.

Izobličenje okosnice

S ledjene strane: postepeno raspadanje čitave asketske strukture i davanje rubnog značenja poslušnosti. Na taj se način ruši praktični temelj naše duhovnosti. Režu se veze zajedništva, dok individualizam poprima gigantske razmjere, uništava se i sama mogućnost obnove.

Na mjesto čistoće dolazi požuda s nezrelom i zahtjevnom potrebom za sjetilnom navezanošću koja lako vodi u najnepromišljenije provalije.

Siromaštvo sa svojim konkretnim zahtjevima kidanja od zemaljskih dobara, od ovisnosti, od zajedničke kase i odgovornog rukovanja s novcem, smatrano je kulturno prevladanim, dok na njegovo mjesto dolaze zla komoditeta nadahnuta isključivo egoizmom i nezdravom slobodom u trošenju novca.

Namjesto nagrade: ne baca se više pogled prema raju, jer se više uopće ne osjeća potreba da se podržava i hrani napor askeze. Mjesto toga stvaraju se ovozemaljski pogledi na život s više ili manje elegantnim horizontalizmom koji vjeruje da se svi životni ideali mogu otkriti unutar samog ljudskog zbivanja i zemaljskog života.

I konačno, tamo gdje je bio dijamant posta, vidi se rupa, ali bez natpisa. Brisanjem bdjenja nad osjetilima otvaraju se vrata svakoj vrsti napasti i zastranjenja.

Kao što vidite, slika krize je prikazana više nego dovoljno jasno. Danas bismo rekli:

- sprijeda, na licu: pomanjkanje svrhunaravnog osjećaja, na čije se mjesto uvode ideologije kao tobožnje opravdanje za nastale promjene, i malogradjanština u stilu života;

- s ledja, mjesto asketske kičme: individualizam, požuda, novac, horizontalizam, osuda mrtvenja.

Tu nam je, eto, dano brdo materijala koji nas opominju da trebamo mijenjati život.

POTREBA FORMACIJE I IZBORA ZVANJA S POGLEDOM U BUDUĆNOST

Treći prizor sna predstavlja mladića u bijeloj haljini koji hrabri i potiče salezijance.

Sjeća nas da nismo u radu osamljeni, nego da smo "sluge i orudje" u Božjim rukama. Premda je izazov pun tjeskobe, mi se možemo stvarno oduprijeti. "Budite hrabri i smioni", kaže nam.

Dobro znamo da smo, prepušteni sami sebi, slabi i prevrtljivi. O tome je bilo dosta govora u okružnici "Ohrabri braću". Samo je Bog jak. Samo nas on može učvrstiti. Samo nas on može učiniti ustrajnima do kraja, jer nas je postavio na čvrst temelj koji je Isus Krist. On je sama vjernost i branit će nas od zla, njemu pripada slava i moć u sve vjekove.

Dakle, prva opomena koja nam dolazi od mladića jest hrabrenje i nadanje.

Zatim podsjeća nas nekih nužnih sredstava obrane i rasta koje možemo smatrati osobito aktualnima poslije publiciranja "Ratio".

Prvo od spomenutih sredstava jest to, da mnogobrojne opomene sna provedemo u život pomoću tzv. permanentne formacije: "Budite pozorni", "shvatite dobro", "predvidite i propovijedajte",

"vršite ono što propovijedate da vaša djela budu kao svjetlost", "poštujte predaju i prenosite je od generacije na generaciju".

Drugo sredstvo koje mladić navodi jest briga za zvanja i formaciju novih generacija: "budite izbirljivi u primanju novaka", "budite čvrsti u odgajanju", "budite razboriti u pripuštanju", "stavite ih na kušnju", otpustite lakomišljene i prevrtljive".

Konačno, vrlo važno sredstvo koje mladić preporuča jest vjernost Osnivaču koja će se konkretno i danomice ostvarivati proučavanjem, ljubavlju i prakticiranjem Konstitucija. To neka bude predmet osobne i komunitarne savjesti, argumenat jutarnjeg i večernjeg razmatranja".

Nakon svega toga postavlja se pitanje, hoće li salezijanac naših dana, hoće li zajednica svake naše kuće poslušati ove opomene? To je ono tjeskobno pitanje koje se pokazuje na horizontu budućnosti i predstavlja budući problem kongregacije. To je sumnja koju je izrazio prije sviju nas sam don Bosko. Kad je god. 1881. usnuo taj san njegov se život primicao kraju. U Italiji je bila srušena svjetovna papina vlast. Crkva se gušila u novim i velikim poteškoćama. Hoće li dakle novi Institut, kad umre njegov Osnivač, moći nastaviti svoju misiju? Nije to bilo, bez sumnje,

neko retorsko pitanje. Znamo da je po don Boskovoj smrti i pod pontifikatom Leona XIII. pao prijedlog da se salezijanci sjedine sa skolopima. (Ceria: Annali della societa I, p. 747-748).

Iz toga slijedi da je san, gledan pod tim vidom, imao oznaku konkretnog proročanstva koje je garantiralo opstanak naše kongregacije sve do svršetka XIX. stoljeća i početka našeg vijeka.

Imali su, dakle, prvi salezijanci dovoljno razloga da na ovaj san gledaju kao na proročanstvo. Poticali su takvo tumačenje neki datumi koji se navode u snu. Opravdano su ga smatrali snom budućnosti naše kongregacije.

Gledan pod ovim kutom san predstavlja jednu vrlo interesantnu činjenicu. Može nas potaknuti da malo sondiramo budućnost našeg poziva. Identitet zvanja i budućnost, vjernost i budućnost, usko su medjusobno povezani u jednom redovničkom pozivu.

Takvo razmatranje može imati više metoda.

Može se, na primjer, promatrati kao jedna sveta utopija, kao što su to činili u svoje vrijeme Pio IX. i don Bosko. Pio IX. poput nekog proroka, vodjen pastoralnom intuicijom, ocijenio je don Boskovu karizmu aktualnom i originalnom. Kao čovjek Božji bio je sav prožet njome. "Proričem vam - rekao je don Bos-

ku god. 1877. - a vi to javite svojim sinovima, da će salezijanska kongregacija cvasti i čudesno se proširiti, da će vidjeti buduće vjekove... sve dotle dok bude nastojala promicati duh pobožnosti i vjere, napose moral i čistoću" (Atti Capitolo Superiore 23, 184-185).

Don Bosko je takodjer tumačio san u proročkom smislu, sad u širem a sad opet u užem sagledavanju: u perspektivi vjekova kao i Pio IX. i u perspektivi neposrednih decenija. Činio je to po nadahnuću koje mu je došlo s neba. Bio je uvjeren da proriče budući razvoj jednom zvanju koje je nadahnuo Bog i koje je tako korisno novom društvu. Što se tiče prvog dulјeg sagledavanja, razni tekstovi koji se mogu zvati utopističkima, a u kojima naš Otac izriče tvrdnje što se mogu na prvi pogled zvati nevjerojatnima, kad ne bi bile plod njegova čvrstog uvjerenja da se radi o jednoj Božjoj inicijativi. "Kad bih mogao balzamirati i sačuvati na životu pedesetak salezijanaca od onih koji su sada živi medju nama - uskliknuo je jednog dana - nakon petsto godina vidjeli bi kakvu budućnost nam je pripravila Providnost, ako budemo vjerni... Mogla bi se roditi koja luda glava koja bi nas željela uništiti, no to će biti izolirani planovi i neće biti poduprti od drugih. Sve se svodi na to da salezijance ne svlada komoditet i ne zanemare rad". (Memorie Biografiche 6,897).

U kratkoročnom sagledavanju postoje takodjer brojne tvrdnje i razni sni s konkretnim oznakama i nedvojbenom točnošću. San u San Benignu je don Bosko sam smatrao snom o budućnosti kongregacije. Stavio je takodjer datume, najprije god. 1881. a zatim 1900. U promemoriji veli: "Mogao sam čak objaviti da nas u skoroj budućnosti čeka mnogo trnja, mnogo poteškoća, iza kojih stoje velike utjehe. Godine 1890. velik strah, godine 1895. velik trijumf". (MB, 15, 187).

Bez dvojbe, kongregacija je svladala ona desetljeća u dobrom zdravlju. Nije bila pripojena nekom drugom institutu. Doživjela je velik napredak po cijelom svijetu, te je papa Pavao VI. mogao uskliknuti: "Posljednje stoljeće crkvene povijesti treba označiti pojavom "salezijanskog fenomena".

Već smo rekli da je don Rinaldi 50 godina nakon sna, imajući pred očima don Boskovu brigu da upozna s ovim snom kasnije generacije, da ih pouči i sačuva družbu za budućnost, objavio san u prosinačkom broju "Atti" za god. 1930. Ispustio je pri tome sve one datume koji su bili prošlost. "Naći ćete ih - tako piše - dolje niže u prvotnom izdanju bez Blaženikovih osobnih opaski koje zbog ograničenosti vremena gube svoje univerzalno značenje". (Atti Cap. superiore 55, 923).

Tako predstavljen, san je postao živom porukom i poučnom opomenom za budućnost kongregacije u svim vremenima, originalna vizija za razmišljanje, bogata tema za proučavanje, ogledalo salezijanskog života don Boskovih sinova kroz sva stoljeća.

Dakle, i danas je potrebno "da budemo pozorni i da dobro shvatimo" što nam on kaže".

Drugi način kako treba razmatrati o budućnosti kongregacije, za nas danas jedini praktični način jest onaj koji smo pokušali zajednički izvesti kad smo objavili okružnicu "Ohrabri braću". (Atti del Cap. Superiore 295). U njoj smo iznijeli čitanje krize koju proživljujemo i preduzeli sebi dužnost da uočimo njezine pozitivne simptome te se dublje zamislimo u izvanredni trenutak Duha Svetog koji oživljuje Crkvu, ali smo se morali takodjer ozbiljno zaustaviti kod fenomena propusta. Bit će bez dvojbe korisno, budemo li proučavali ovaj san u vidu naše kritične situacije ovih godina.

Kontrast izmedju prvog i drugog prizora sna zaista je dramatičan: "corruptio optimi pessima". Nažalost, svaki je od nas svojim vlastitim očima mogao vidjeti u naše vrijeme "naličje salezijanca", ovdje-ondje potpuno slična s onim likom u drugom prizoru vidjenja. Rizik kojemu kongregacija ide ususret nije

imaginaran. Zar neke važne crte koje su bile tako njegovane na izvorima, kao "rad" i "trijeznost", imaju još i danas onu izrazitost i jasnoću kao u don Boskova vremena? Pitajmo se!

Svrhunaravna klima i izvornost salezijanskog oduševljenja, tj. ona ljubav koja je dar Duha Svetog, zar je još uvijek istinska duša naše aktivnosti i svakidašnja atmosfera u našim kućama? U korjenu sviju naših pothvata zar se zaista nalazi motiv redovničke poslušnosti? Da li još uvijek vjerujemo u nužnost zdrave discipline koja će nas u svakidašnjem praktičnom životu učiniti autentičnim učenicima Krista čistog, siromašnog i poslušnog?

Evo! Taj stogodišnji san postavlja nam još uvijek pitanja. A riječi "qualis esse periclitatur", "kakva je u opasnosti da bude", aktualnije su danas nego ikada.

Meditirajmo, dakle, bilo zasebno bilo u zajednici, opomene toga sna. Osvrnimo se na brižni poziv onog mladića. Prije svega, oduševljavajmo se za svoje zvanje, brižno ga njegujmo i budimo njegovi vjerni tumači drugima. Promatrajmo uvijek rast svoga zvanja kao inicijativu Neba i smatrajmo se pozvanima da i mi iskrenom zahvalnošću pjevamo: "Ne nama, Gospodine, ne nama, nego svome imenu daj slavu!"

Draga braćo! Evo vam male duhovne baštine da je imate pred očima, da o njoj razmatrate, da je provodite u život.

Predočimo sebi da nam glas opomene trećeg dijela sna dolazi iz usta ogromnog broja mladih ljudi koji nas zovu.

Salezijanski poziv je nastao zbog mladih. Don Bosko je Božji dar mladeži. On je njihov prijatelj, znak i nosilac Kristove ljubavi za njih. Njima je nužno potrebna njegova ljubav. Smatrajmo da je naše "pravo" na salezijanski poziv Bog dao u baštinu mladih koji nas okružuju; u tom naime smislu jer su Krist i Marija htjeli da to zvanje bude namijenjeno mladima. Sjetimo se sna devetgodišnjeg dječaka. (Memorie Biografiche 1, 123). Treba, dakle, to zvanje pokloniti mladima današnjice s njegovim istinskim vrijednostima i u svjedočenju njegove krepke vitalnosti.

Sagledajmo duboko značenje stogodišnjice sna da ga se češće sjetimo i temeljito proučimo. Vrednujmo njegove pouke i njegove opomene.

Neka bude našim nadahnućem i našom pomoćnicom Marija. U vrh opisa toga svog sna zar nije don Bosko stavio liturgijski spomen Njezina Imena?

Šaljem svakomu napose svoje srdačne pozdrave, dok vas uvjeravam da ću vas se svakog dana sjećati kod svete mise i u molitvi rušarija.

S poštovanjem i ljubavlju

Don Egidije Vigano